

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів, економічних досліджень і туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Олексій ЗОРЯ
(протокол «01» вересня 2025 р. №1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Страхування

освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
галузь знань 07 Управління та адміністрування
рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
факультет обліку та фінансів

Полтава
2025 – 2026 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни Страхування для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок.

Мова викладання державна

Розробник: Зоря Світлана, доцент кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, кандидат економічних наук, доцент

«01» вересня 2025 року

Світлана ЗОРЯ

Погоджено гарантом освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування»

«01» вересня 2025 року

Олександр БЕЗКРОВНИЙ

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
протокол «01» вересня 2025 року № 1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності

Світлана ЗОРЯ

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	225
Кількість кредитів	7,5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	2; 072ФБССФР бд 2024[1](стн)
Семестр	3 / 4
Лекції (годин)	26 / 14
Практичні (годин)	28 / 22
Самостійна робота (годин)	81 / 54
Форма семестрового контролю	залік / екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у формуванні системи теоретичних знань та практичних навичок щодо захисту страхових інтересів фізичних та юридичних осіб при страхуванні ризиків, а також формування у здобувачів вищої освіти базових знань стосовно змісту та організації роботи страховика.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: Фінанси.

4. Компетентності:

загальні:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

спеціальні (фахові):

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування);

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового та фондового ринку;

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

5. Програмні результати навчання / результати навчання:

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів

домогосподарств, фінансових та фондових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових та фондових ринків, банківської системи та страхування	Знати механізм функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема
ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування)	Володіти методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування
ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку	Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання у сфері страхування
ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування	Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування

6. Методи навчання і викладання

Словесні методи (лекція, пояснення, бесіда); наочні методи (презентації, ілюстрування); практичні методи (практичні роботи, робота з навчально-методичною, науковою літературою, нормативно-правовими актами, робота з джерелами в мережі Інтернет); методи усного контролю (опитування); методи письмового контролю (контрольна робота, тестування); методи самостійної роботи (завдання самостійної роботи); методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу і новизни навчального матеріалу; метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти); методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, висування вимог до вивчення дисципліни, вказання на недоліки, зауваження); інтерактивні методи навчання (дискусії, мозковий штурм, інтерактивної взаємодії); комп'ютерні, мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, елементів дистанційного навчання).

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування. Роль страхового захисту в ринковій економіці. Ключові аспекти необхідності страхового захисту. Страховий фонд та методи його формування. Сутність страхування як економічної категорії та його специфічні ознаки. Закон України «Про страхування». Суб'єкти страхування. Предмет та об'єкти страхування. Основні функції та принципи страхування.

Тема 2. Класифікація страхування. Сутність та значення класифікації у страхуванні. Класифікація страхування за об'єктами, за обсягом страхової відповідальності, за сферою діяльності страхових компаній, за класами страхування, лініями бізнесу. Класифікація за історичними, економічними та юридичними ознаками. Система страхового забезпечення. Методи повного та часткового страхування.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання. Поняття та економічна сутність страхових ризиків. Ознаки страхового ризику. Взаємозв'язок між страховим ризиком та страховим випадком. Класифікація страхових ризиків за різними ознаками. Управління ризиком в страховій компанії. Аналіз ризику, контроль за ризиком та фінансування ризику як основні етапи ризик-менеджменту. Теоретичні засади актуарних розрахунків. Склад та структура страхових тарифів.

Тема 4. Страховий ринок. Становлення та розвиток страхового ринку України. Теоретичні засади страхового ринку. Класифікація, функції та принципи функціонування страхового ринку. Структурна будова страхового ринку. Взаємозв'язок суб'єктів страхового ринку. Зовнішнє середовище та внутрішня система страхового ринку. Страхові посередники та їх роль на страховому ринку. Особливості функціонування страхового ринку в умовах воєнного стану. Диджиталізація як орієнтир розвитку страхового ринку. Характеристика страхових ринків світу. Порядок та особливості укладення договорів страхування. Вимоги до основних положень договору страхування.

Тема 5. Страхова організація. Економічний зміст страхової організації. Класифікація страхових компаній. Внутрішня структура страхових компаній. Відокремлені підрозділи страховика. Діяльність страховика-нерезидента. Вимоги щодо здійснення діяльності із страхування. Організаційна структура управління страховою компанією та її види. Система управління страховика. Об'єднання страховиків та їх функції.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності. Сутність, значення та реалізація державної політики в галузі страхування. Іноземний досвід державного регулювання страхового ринку. Методи регулювання страхової діяльності. Моделі регулювання страхового ринку. Система правового забезпечення регулювання страхової діяльності в Україні. Державне регулювання та нагляд за страховою діяльністю в Україні в умовах сьогодення. Ліцензування діяльності із страхування. Заходи впливу Регулятора.

Тема 7. Особисте страхування. Економічний зміст та класифікація особистого страхування. Класи страхування життя. Основні страхові продукти і послуги у сфері особистого страхування. Характеристика, класифікаційні ознаки

та ризики межах класів, ліній бізнесу страховика щодо страхування життя: страхування життя, страхування життя до шлюбу та до народження дитини, інвестиційне страхування життя, безперервне страхування здоров'я, пенсійне страхування. Характеристика, класифікаційні ознаки та ризики межах класів, ліній бізнесу страховика щодо страхування здоров'я: страхування від нещасного випадку (у тому числі на випадок виробничої травми та професійного захворювання). Страхування на випадок хвороби (у тому числі медичне страхування). Страхування медичних витрат, пов'язаних з наданням допомоги (асистанс) особам, які потрапили в скрутне становище під час здійснення подорожі (поїздки) на території України або за кордон. Особливості укладення та умови здійснення страхових виплат за договорами особистого страхування.

Тема 8. Страхування майна та фінансових витрат. Економічний зміст майнового страхування. Основні страхові продукти і послуги у сфері страхування майна та фінансових витрат. Характеристика, класифікаційні ознаки та ризики у межах класів, ліній бізнесу страховика щодо майнового страхування: страхування наземних транспортних засобів, страхування залізничного рухомого складу, страхування повітряних та водних суден, страхування майна, що перевозиться, страхування майна від вогню та небезпечного впливу природних явищ, страхування майна від шкоди, заподіяної градом, морозом, іншими подіями. Економічний зміст страхування фінансових витрат. Характеристика, класифікаційні ознаки та ризики в межах класів, ліній бізнесу страховика щодо страхування фінансових витрат: страхування кредитів; страхування поруки (гарантії), страхування інших фінансових ризиків, страхування судових витрат, страхування витрат, пов'язаних з наданням допомоги (асистанс) особам, які потрапили у скрутне становище під час здійснення подорожі. Страхування інвестиційних ризиків. Особливості укладення та умови здійснення страхових виплат за договорами страхування майна та фінансових витрат.

Тема 9. Страхування відповідальності. Економічна сутність, необхідність та особливості страхування відповідальності. Характеристика, класифікаційні ознаки та ризики у межах класів, ліній бізнесу страховика щодо страхування відповідальності: страхування відповідальності, яка виникає внаслідок використання наземного транспортного засобу, водного та повітряного судна (у тому числі відповідальності перевізника), страхування іншої відповідальності. Основні страхові продукти і послуги у сфері страхування відповідальності. Особливості укладення та умови здійснення страхових виплат за договорами страхування відповідальності.

Тема 10. Перестраховування та співстраховування. Сутність та економічний зміст перестраховування. Вхідне та вихідне перестраховування. Порядок укладення договору перестраховування. Факультативне перестраховування. Облігаторне перестраховування. Факультативно-облігаторне перестраховування. Власне утримання. Ліміт відповідальності перестраховика. Винагорода перестраховальнику. Сутність та економічний зміст співстраховування. Особливості договорів співстраховування. Врегулювання страхових випадків за договором співстраховування.

Тема 11. Доходи, витрати та прибуток страховика. Склад та структура доходів страховика, їх характеристика. Склад та структура витрат страховика, їх характеристика. Прибуток страховика та особливості його оподаткування.

Тема 12. Фінансова надійність страховика. Економічна сутність фінансової надійності страховика. Фактори забезпечення фінансової надійності страховика. Платоспроможність страховика та вимоги щодо її забезпечення. Порядок формування страховиками технічних резервів. Інвестиційна діяльність страховика.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма 072ФБССФР_бд_2024[1](стн)			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування	22	4	4	14
Тема 2. Класифікація страхування	22	4	6	12
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання	20	2	4	14
Тема 4. Страховий ринок	22	4	4	14
Тема 5. Страхова організація	19	2	4	13
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	22	2	6	14
Тема 7. Особисте страхування	18	4	4	10
Тема 8. Страхування майна та фінансових витрат	18	4	4	10
Тема 9. Страхування відповідальності	16	4	4	8
Тема 10. Перестраховування та співстрахування	14	2	4	8
Тема 11. Доходи, витрати та прибуток страховика	16	4	2	10
Тема 12. Фінансова надійність страховика	16	4	4	8
Усього годин	225	40	50	135

8. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин
	денна форма 072ФБССФР_бд_2024[1](стн)
Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування	4
Тема 2. Класифікація страхування	6
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання	4
Тема 4. Страховий ринок	4
Тема 5. Страхова організація	4
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	6
Тема 7. Особисте страхування	4
Тема 8. Страхування майна та фінансових витрат	4
Тема 9. Страхування відповідальності	4
Тема 10. Перестраховування та співстрахування	4
Тема 11. Доходи, витрати та прибуток страховика	2
Тема 12. Фінансова надійність страховика	4
Разом	50

Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
	денна форма 072ФБССФР_бд_2024[1](стн)
Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування	14
Тема 2. Класифікація страхування	12
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання	14
Тема 4. Страховий ринок	14
Тема 5. Страхова організація	13
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	14
Тема 7. Особисте страхування	10
Тема 8. Страхування майна та фінансових витрат	10
Тема 9. Страхування відповідальності	8
Тема 10. Перестраховування та співстрахування	8
Тема 11. Доходи, витрати та прибуток страховика	10
Тема 12. Фінансова надійність страховика	8
Разом	135

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти має сприяти закріпленню теоретичного матеріалу та практичних навичок. Цей вид роботи реалізується шляхом виконання завдань самостійної роботи здобувачами вищої освіти денної форми здобуття освіти.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових та фондових ринків, банківської системи та страхування	Форми поточного контролю: опитування; розв'язання тестів; виконання завдань самостійної роботи; контрольна робота. Форми семестрового контролю: 1-й семестр залік; 2-й семестр екзамен.
ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування)	Форми поточного контролю: опитування; виконання практичних завдань; виконання завдань самостійної роботи; контрольна робота. Форми семестрового контролю: 1-й семестр залік; 2-й семестр екзамен.
ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку	Форми поточного контролю: опитування; розв'язання тестів; виконання завдань самостійної роботи; контрольна робота. Форми семестрового контролю: 1-й семестр залік; 2-й семестр екзамен.
ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування	Форми поточного контролю: виконання практичних завдань; розв'язання тестів; виконання завдань самостійної роботи; контрольна робота. Форми семестрового контролю: 1-й семестр залік; 2-й семестр екзамен.

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим програмним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни (1-й семестр)

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом по темі
	опитування	виконання практичних завдань	виконання завдань самостійної роботи		розв'язання тестів	контрольна робота ³
			підготовка рефератів ¹	виконання домашніх завдань ²		
Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування	3	3			4	15
Тема 2. Класифікація страхування	3	3			4	
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання	3	3			4	
Тема 4. Страховий ринок	3	3			4	
Тема 5. Страхова організація	3	3			4	
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	3	3			4	
Підготовка рефератів	-	-	5	20	-	5
Виконання домашніх завдань	-	-	-		-	20
Контрольна робота (Тема 1-6)	-	-	-		-	15
Разом балів за I семестр	18	18	5	20	24	100

¹протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують один реферат (максимум 5 балів) з тем що відносяться до навчальної дисципліни, при цьому бали виставляються окремою позицією;

²протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують домашні завдання по кожній темі навчальної дисципліни (за 1-2 тему отримуючи максимум 4 бали, за 3-6-ту тему – 3 бали) при цьому бали виставляються сумарно окремою позицією;

³протягом семестру передбачено написання однієї контрольної роботи (максимум 15 балів за роботу), при цьому бали виставляються окремою позицією.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни (2-й семестр)

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом по темі	
	опитування	виконання практичних завдань	виконання завдань самостійної роботи		розв'язання тестів		контрольна робота ³
			підготовка рефератів ¹	виконання домашніх завдань ²			
Тема 7. Особисте страхування	2	3	5	12	3	15	8
Тема 8. Страхування майна та фінансових витрат	2	3			3		8
Тема 9. Страхування відповідальності	2	3			3		8
Тема 10. Перестрахування та співстрахування	2	3			3		8
Тема 11. Доходи, витрати та прибуток страховика	2	3			3		8
Тема 12. Фінансова надійність страховика	2	3			3		8
Підготовка рефератів	-	-	5	12	-	15	5
Виконання домашніх завдань	-	-	-		-		12
Контрольна робота (Тема 7-12)	-	-	-	-	-	15	15
Разом балів за II семестр	12	18	5	12	18	15	100
Екзамен	-	-	-	-	-	-	20
Разом	-	-	-	-	-	-	100

¹протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують один реферат (максимум 5 балів) з тем що відносяться до навчальної дисципліни, при цьому бали виставляються окремою позицією;

²протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують домашні завдання по кожній темі навчальної дисципліни (за кожну тему отримуючи максимум 2 бали) при цьому бали виставляються сумарно окремою позицією;

³протягом семестру передбачено написання контрольної роботи (максимум 15 балів за роботу), при цьому бали виставляються окремою позицією.

Шкала та критерії оцінювання (1-й семестр)

Опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної та чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування
2	здобувач вищої освіти отримує у випадку надання неповної чи не точної відповіді, що свідчить про достатній рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку допущення суттєвих помилок у відповідях, що свідчить про низький рівень розуміння механізму функціонування та володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також низький рівень розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування
0	у випадку не можливості здобувача вищої освіти надати відповіді на питання, що свідчить про відсутність знань й не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

Виконання практичних завдань

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного виконання практичних завдань, належного їх оформлення, що свідчить про високий рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
2	здобувач вищої освіти отримує у випадку виявлення незначних методичних помилок при виконанні та оформленні практичних завдань, що свідчить про достатній рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також достатній рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку наявності значної кількості методичних помилок при виконанні та оформленні практичних завдань, що свідчить про низький рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також низький рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
0	у випадку не можливості здобувача вищої освіти виконати практичні завдання, що свідчить про відсутність знань та здібностей застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання та інтерпретації практичних завдань, та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

*Виконання завдань самостійної роботи (підготовка реферату)**

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	здобувач вищої освіти отримує у випадку коли робота відповідає всім критеріям щодо змісту та оформлення і здобувач вищої освіти здійснив її захист шляхом відповіді на окремі питання викладача в межах тематики обраного дослідження, що свідчить про високий рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також високий рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
4	здобувач вищої освіти отримує у випадку позитивного захисту реферативної роботи, в якій присутні незначні недоліки в оформленні, що свідчить про достатній рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також володіння на достатньому рівні методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
2-3	здобувач вищої освіти отримує у випадку захисту роботи зі значними недоліками в оформленні чи змісті, відсутності відповідей на додаткові питання по темі реферату, що вказує на низький рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також низький рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку подання роботи з істотними недоліками у змісті, невідповідності роботи існуючим вимогам щодо оформлення, не розкриття обраної теми та без її захисту чи відсутності відповідей лише на окремі питання викладача в межах тематики обраного дослідження, що свідчить про наявність лише фрагментарних знань у сфері страхування
0	здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності реферативної роботи чи повної невідповідності реферативної роботи вимогам щодо оформлення та змісту відповідно до одержаного завдання та не дає в цілому можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

**здобувач вищої освіти має змогу протягом семестру написати одну реферативну роботу*

Виконання завдань самостійної роботи (виконання домашніх завдань, тема № 1-2)

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	здобувач вищої освіти отримує за кожну тему у випадку правильного виконання завдань та належного їх оформлення, що свідчить про високий рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також високий рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування

2-3	здобувач вищої освіти отримує за кожну тему у випадку незначних помилок при виконанні домашніх завдань, що свідчить про достатній рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також достатній рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
1	здобувач вищої освіти отримує за кожну тему у випадку допущення суттєвих помилок чи фрагментарному відображенні матеріалу при виконанні домашніх завдань, що свідчить про низький рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також низький рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
0	здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності належно оформлених домашніх завдань, що свідчить про відсутність володіння навичок самостійної роботи та не дає в цілому можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

Виконання завдань самостійної роботи (виконання домашніх завдань, тема № 3-6)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	здобувач вищої освіти отримує за кожну тему у випадку правильного виконання завдань та належного їх оформлення, що свідчить про високий рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також високий рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
2	здобувач вищої освіти отримує за кожну тему у випадку незначних помилок при виконанні домашніх завдань, що свідчить про достатній рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також достатній рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
1	здобувач вищої освіти отримує за кожну тему у випадку допущення суттєвих помилок чи фрагментарному відображенні матеріалу при виконанні домашніх завдань, що свідчить про низький рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також низький рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
0	здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності належно оформлених домашніх завдань, що свідчить про відсутність володіння навичок самостійної роботи та не дає в цілому можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

Розв'язання тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного вирішення більше ніж 90 % тестів, що свідчить про високий рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
3	здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного вирішення тестів на рівні від 70-89 % від загальної кількості тестів, що свідчить про достатній рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також володіння на достатньому рівні методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
2	здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного вирішення тестів на рівні від 50-69 % від загальної кількості тестів, що свідчить про низький рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також володіння на низькому рівні методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного вирішення тестів на рівні від 30-49 % від загальної кількості тестів, що свідчить про набуття лише базових знань які стосуються теоретичних основ та принципів страхування, особливостей та механізму функціонування страхових компаній, принципів, методів та інструментів державного регулювання у сфері страхування, а також володіння лише на базовому рівні методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
0	здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності правильних відповідей, чи наявності правильних відповідей, що не перевищує 29 % від загальної кількості тестів, що свідчить про відсутність знань та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

*Контрольна робота**

Кількість балів	Критерії оцінювання
<i>Теоретичне питання</i>	
3	здобувач вищої освіти отримує у випадку надання повної та чіткої відповіді на теоретичне питання, що свідчить про високий рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування
2	здобувач вищої освіти отримує у випадку надання неповної чи не точної відповіді, проте якість відповіді констатує вільне володіння теоретичним матеріалом, що свідчить про достатній рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування

1	здобувач вищої освіти отримує у випадку допущення суттєвих помилок у відповідях, володінні тільки загальним понятійним апаратом в межах означеного питання, чи фрагментарному розкритті теоретичного питання, що свідчить про набуття лише базових знань у сфері страхування
0	здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності відповіді (правильної) на теоретичне питання, що свідчить про відсутність знань та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни
<i>Задача</i>	
3	здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного розв'язання задачі, належного її оформлення, що свідчить про високий рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
2	здобувач вищої освіти отримує у випадку виявлення незначних методичних помилок при розв'язанні та оформленні задачі, що свідчить про достатній рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку наявності значної кількості методологічних помилок, та відсутності змістовної інтерпретації отриманих результатів, що свідчить про низький рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
0	у випадку неможливості здобувача вищої освіти розв'язати задачі, що свідчить про відсутність знань та здібностей застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання та інтерпретації практичних завдань, та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

**Контрольна робота включає 5 питань, із них 4 запитань теоретичного характеру та 1 задача. Кожне питання (в т. ч і задача), оцінюється у 3 бали.*

Шкала та критерії оцінювання (2-й семестр)

Опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної та чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку допущення суттєвих помилок у відповідях, що свідчить про низький рівень розуміння механізму функціонування та володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також низький рівень розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування
0	у випадку не можливості здобувача вищої освіти надати відповіді на питання, що свідчить про відсутність знань й не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

Виконання практичних завдань

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного виконання практичних завдань, належного їх оформлення, що свідчить про високий рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
2	здобувач вищої освіти отримує у випадку виявлення незначних методичних помилок при виконанні та оформленні практичних завдань, що свідчить про достатній рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також достатній рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку наявності значної кількості методичних помилок при виконанні та оформленні практичних завдань, що свідчить про низький рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також низький рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
0	у випадку не можливості здобувача вищої освіти виконати практичні завдання, що свідчить про відсутність знань та здібностей застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання та інтерпретації практичних завдань, та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

*Виконання завдань самостійної роботи (підготовка реферату)**

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	здобувач вищої освіти отримує у випадку коли робота відповідає всім критеріям щодо змісту та оформлення і здобувач вищої освіти здійснив її захист шляхом відповіді на окремі питання викладача в межах тематики обраного дослідження, що свідчить про високий рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, розуміння принципів,

	методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також високий рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
4	здобувач вищої освіти отримує у випадку позитивного захисту реферативної роботи, в якій присутні незначні недоліки в оформленні, що свідчить про достатній рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також володіння на достатньому рівні методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
2-3	здобувач вищої освіти отримує у випадку захисту роботи зі значними недоліками в оформленні чи змісті, відсутності відповідей на додаткові питання по темі реферату, що вказує на низький рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також низький рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку подання роботи з істотними недоліками у змісті, невідповідності роботи існуючим вимогам щодо оформлення, не розкриття обраної теми та без її захисту чи відсутності відповідей лише на окремі питання викладача в межах тематики обраного дослідження, що свідчить про наявність лише фрагментарних знань у сфері страхування
0	здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності реферативної роботи чи повної невідповідності реферативної роботи вимогам щодо оформлення та змісту відповідно до одержаного завдання та не дає в цілому можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

**здобувач вищої освіти має змогу протягом семестру написати одну реферативну роботу*

Виконання завдань самостійної роботи (виконання домашніх завдань)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	здобувач вищої освіти отримує за кожну тему у випадку правильного виконання завдань та належного їх оформлення, що свідчить про високий рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також високий рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
1	здобувач вищої освіти отримує за кожну тему у випадку допущення суттєвих помилок чи фрагментарному відображенні матеріалу при виконанні домашніх завдань, що свідчить про низький рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також низький рівень володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування

0	здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності належно оформлених домашніх завдань, що свідчить про відсутність володіння навичок самостійної роботи та не дає в цілому можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни
---	--

Розв'язання тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного вирішення більше ніж 90 % тестів, що свідчить про високий рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
2	здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного вирішення тестів на рівні від 60-89 % від загальної кількості тестів, що свідчить про достатній рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування, а також володіння на достатньому рівні методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного вирішення тестів на рівні від 30-59 % від загальної кількості тестів, що свідчить про набуття лише базових знань які стосуються теоретичних основ та принципів страхування, особливостей та механізму функціонування страхових компаній, принципів, методів та інструментів державного регулювання у сфері страхування, а також володіння лише на базовому рівні методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
0	здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності правильних відповідей, чи наявності правильних відповідей, що не перевищує 29 % від загальної кількості тестів, що свідчить про відсутність знань та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

*Контрольна робота**

Кількість балів	Критерії оцінювання
<i>Теоретичне питання</i>	
3	здобувач вищої освіти отримує у випадку надання повної та чіткої відповіді на теоретичне питання, що свідчить про високий рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування
2	здобувач вищої освіти отримує у випадку надання неповної чи не точної відповіді, проте якість відповіді констатує вільне володіння теоретичним матеріалом, що свідчить про достатній рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку допущення суттєвих помилок у відповідях, володінні тільки загальним понятійним апаратом в межах означеного

	питання, чи фрагментарному розкритті теоретичного питання, що свідчить про набуття лише базових знань у сфері страхування
0	здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності відповіді (правильної) на теоретичне питання, що свідчить про відсутність знань та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни
<i>Задача</i>	
3	здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного розв'язання задачі, належного її оформлення, що свідчить про високий рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
2	здобувач вищої освіти отримує у випадку виявлення незначних методичних помилок при розв'язанні та оформленні задачі, що свідчить про достатній рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку наявності значної кількості методологічних помилок, та відсутності змістовної інтерпретації отриманих результатів, що свідчить про низький рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
0	у випадку неможливості здобувача вищої освіти розв'язати задачі, що свідчить про відсутність знань та здібностей застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання та інтерпретації практичних завдань, та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

**Контрольна робота включає 5 питань, із них 4 запитань теоретичного характеру та 1 задача. Кожне питання (в т. ч і задача), оцінюється у 3 бали.*

Шкала та критерії оцінювання

Екзамен*

Кількість балів	Критерії оцінювання
<i>Теоретичне питання</i>	
5	здобувач вищої освіти отримує у випадку надання повної та чіткої відповіді на теоретичне питання, що свідчить про високий рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування
3-4	здобувач вищої освіти отримує у випадку надання неповної чи не точної відповіді, проте якість відповіді констатує вільне володіння теоретичним матеріалом, що свідчить про достатній рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування
1-2	здобувач вищої освіти отримує у випадку допущення суттєвих помилок у відповідях, володінні тільки загальним понятійним апаратом в межах означеного питання, чи фрагментарному розкритті теоретичного питання, що свідчить про набуття лише базових знань у сфері страхування
0	здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності відповіді (правильної) на теоретичне питання, що свідчить про відсутність знань та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни
<i>Практичне завдання</i>	
8-10	здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного розв'язання задачі, відсутності арифметичних помилок належного її оформлення, що свідчить про високий рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
5-7	здобувач вищої освіти отримує у випадку виявлення незначних методичних чи арифметичних помилок при розв'язанні та оформленні задачі, що свідчить про достатній рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
1-4	здобувач вищої освіти отримує у випадку наявності значної кількості методологічних та арифметичних помилок, що свідчить про низький рівень володіння методичним інструментарієм діагностики стану системи страхування, а також володіння методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
0	у випадку неможливості здобувача вищої освіти розв'язати задачі, що свідчить про відсутність знань та здібностей застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання та інтерпретації практичних завдань, та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

*Екзамен складається з 2-х теоретичних питань та 1-го практичного завдання. Максимальна кількість балів за екзамен – 20.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене при вивченні навчальної дисципліни

Персональний комп'ютер, під'єднаний до мережі Internet. Програмне забезпечення: OS Windows, MS Office, PowerPoint, хмарні додатки Google, Internet-браузери, мережа Wi-Fi, доступ до інтернет-ресурсів, онлайн платформа Google Meet. Мультимедійне обладнання (проектор), дошка аудиторна, АСУ ПДАУ, електронний ресурс на платформі LMS Moodle, репозитарій ПДАУ

13. Політика навчальної дисципліни

- щодо термінів виконання та перескладання: виконання та перескладання здобувачами вищої освіти за всіма формами контролю здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (<https://surl.li/naeamt>) та Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://surl.li/vtnwrs>).

- щодо академічної доброчесності: здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету (<http://surl.li/tecyhx>). Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; зазначення посилань на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень тощо; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Процедура розгляду справ щодо порушення норм академічної доброчесності учасниками освітнього процесу здійснюється згідно з Положенням про Комісію з академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету (<http://surl.li/wperxc>). Спеціальні та локальні нормативно-правові акти з питань забезпечення академічної доброчесності представлено на сторінці Академічна доброчесність ПДАУ (<http://surl.li/dvigaf>);

- щодо відвідування занять: у відповідності до п. 7.9.11 Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (<https://surl.li/naeamt>) відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в електронному журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача. Контроль за відвідуванням здобувачами вищої освіти навчальних занять здійснює декан факультету;

- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти: здійснюється у відповідності до Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти», Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету (<https://surl.li/kyrpgwg>);

- *щодо оскарження результатів оцінювання*: Оскарження результатів оцінювання здійснюється згідно п. 5 Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://surl.li/vtnwrs>).

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
2. Журавель Т.М., Нагайчук Н.Г. Страхування у схемах : навч. посіб. Львів : Новий світ-2000, 2025. 389 с.
3. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навч. посіб. Кропивницький : ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.
4. Про страхування : Закон України від 18 листоп. 2021 р., № 1909-IX / Відомості Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.
5. Плиса В. Й. Страхування : підруч. для студ. ВНЗ. Київ : Каравела, 2023. 511 с.
6. Страхування : навч. посіб. / [Ситник Н. С., Стасишин А. В., Попович Д. В.]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2025. 512 с.

Допоміжні

1. Бурмінова М., Зоря С. Накопичувальне страхування життя. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Полтава, 09 листопада 2023 року). Полтава, 2023. С. 36–37.
2. Гончаренко І. Г., Дудченко Н. В. Загрози та перспективи розвитку страхових компаній України у період пандемії COVID-19. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2021. №3 (120). С. 108–113.
3. Горкулько Л., Зоря С. Страховий ринок України в умовах воєнного стану. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Полтава, 09 листопада 2023 року). Полтава, 2023. С. 70–72.
4. Демянчук М. А. Страхові послуги : практикум для студентів економічних спеціальностей першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Одеса : Одес. нац. ун. ім. І.І. Мечникова, 2021. 106 с.
5. Дорошенко О. О., Зоря С. П., Дроботя Я. А. Оподаткування прибутку страхових компаній. Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу Полтавського державного аграрного університету за результатами науково-дослідної роботи 2021-2022 років (м. Полтава, 17-18 травня 2023 року). Полтава: РВВ ПДАУ, 2023. С. 184–185.
6. Заволока Ю. М., Єфременко А. Г., Малащенко Ю. А. Особливості функціонування страхового ринку України в умовах сучасної цифрової трансформації. *Економіка та держава*. 2020. № 6. С. 102-106.

7. Зоря О.П., Зоря С.П., Мауер Д. Р. Цифровий маркетинг як основа підвищення страхової культури та забезпечення ефективності управління діяльності страховика. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 66. С. 232-236. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/68_2022/42.pdf.

8. Зоря О.П., Зоря С.П., Мауер Д. Р. Підвищення ефективності страхового менеджменту за допомогою інструментів digital-маркетингу страхових послуг. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. Випуск 2(02). URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/75> DOI: 10.32782/dees.2-19.

9. Зоря О.П., Зоря С.П., Капаєва Л.М. Теоретико-методологічні засади страхування інвестиційних ризиків у системі управління ними. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 69. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/69-2022>.

10. Зоря О.П., Зоря С.П., Мауер Д. Р. Роль страхування у системі забезпечення продовольчої та економічної безпеки у період воєнного стану в Україні. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. Випуск 3(03). URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/105/97> DOI: 10.32782/dees.3-7.

11. Зоря С. П. Економічна сутність та напрями оцінки конкуренції на страховому ринку. Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2019 році (м. Полтава, 22-23 квітня 2020 року). Полтава : РВВ ПДАА, 2020. С. 155–157.

12. Зоря С. П., Зоря О. П. Навчально-методичний посібник з дисципліни Страхування для здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» [2-ге вид. перероб. та допов.]. Полтава : ПДАА, 2018. 202 с.

13. Зоря С. П., Потапенко Б. І. Прибуток страхової компанії: особливості формування та напрями підвищення. *Ефективна економіка*. 2025. № 6. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6818/6921>. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.6.94>.

14. Зоря С. П., Потапенко Б. І. Проблемні аспекти управління фінансовими результатами діяльності страхових компаній. *Новітні тренди розвитку страхового ринку: синергія інновацій та фінансової безпеки* : збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Київ, 15 травня 2025 р. [Електронний ресурс]. Київ, КНЕУ, 2025. С. 196–198.

15. Зоря С. П., В. Д. Чумак, Мисник Т. Г. Особливості функціонування страхового ринку в Україні. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6783>.

16. Зоря С. П. Страховий ринок України: стан та особливості конкуренції. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, 31 жовтня 2019 р. Полтава, 2019. С. 72–75.

17. Зоря С. П., Романець Г. П. Страхова культура в Україні. *Соціально-економічні, політичні та гуманітарні виміри національного та місцевого розвитку* : зб. наук. ст. учасників другої всеукраїнської наук.-практ. конф. / редкол. : С. В. Степаненко (голова ред.) та ін. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2020. С. 241–244.

18. Зоря С. П., Ромаш Д. В. Диджиталізація страхового ринку України. *Економіка, фінанси, банківська справа та освіта: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації* : матеріали IX Інтернет-конференції (Одеса, 4-5 квітня 2024 р.) / за ред. д-ра екон. наук, проф. Д. В. Завадської. Одеса: ОНЕУ, 2024. С. 194–196.

19. Зоря С. П., Бурмінова М. В. Перспективи розвитку страхування фінансових ризиків в Україні. *Економіка, фінанси, банківська справа та освіта: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації* : матеріали IX Інтернет-конференції (Одеса, 4-5 квітня 2024 р.) / за ред. д-ра екон. наук, проф. Д. В. Завадської. Одеса: ОНЕУ, 2024. С. 191–193.

20. Зоря С. П., Голобородько В. В. Зарубіжний досвід аграрного страхування та перспективи його впровадження в Україні. *Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації* : збірник тез доповідей XX Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, м. Тернопіль, 19 травня 2023 року. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. С. 213–216.

21. Карцева В. В., Прасолова С. П. Інститути міжнародного страхового ринку: навчальний посібник+навчальний тренінг. Київ : «SBA-Print», 2020. 568 с.

22. Клапків Ю. М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.

23. Ковтун Л., Зоря С. Особливості страхування під час воєнного стану. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Полтава, 09 листопада 2023 року). Полтава, 2023. С. 142–143.

24. Конкурентоспроможність страхового ринку України в умовах активізації глобалізаційних процесів: колективна монографія [текст] / за матеріалами праць наукової групи і науковою редакцією д-ра екон. наук, проф. Л. В. Шірінян. К. : Видавництво Ліра-К, 2020. 404 с.

25. Кривошея В., Зоря С. Особливості дії договорів страхування в період воєнного струн. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених (м. Полтава, 10 листопада 2022 року). Полтава, 2022. С. 64–65.

26. Малиш В., Зоря С. Сутність та значення майнового страхування. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Полтава, 09 листопада 2023 року). Полтава, 2023. С. 194–196.

27. Морозова П., Зоря С. Відновлення страхового ринку України. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Полтава, 09 листопада 2023 року). Полтава, 2023. С. 218–220.

28. Пікус Р. В., Лялькін О. С. Формування інвестиційної стратегії страхової компанії в умовах сучасних викликів. *Інвестиції практика та досвід*. 2022. № 3. С. 41–48.

29. Потапенко Б. І., Зоря С. П. Маркетингова стратегія страховика. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 21 листопада 2024 року). Полтава, 2024. С. 298–299.

30. Про затвердження Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг : Постанова правління НБУ від 29 груд. 2023 р., № 199 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0199500-23#Text>.

31. Про затвердження Положення про характеристики та класифікаційні ознаки класів страхування, особливості здійснення діяльності зі страхування та укладання договорів за класами страхування : Постанова правління НБУ від 19 груд. 2023 р., № 166. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0182500-23#Text>.

32. Про затвердження Положення про таємницю страхування : Постанова правління НБУ від 25 груд. 2023 р., № 182. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0166500-23#Text>.

33. Про затвердження Положення про добровільний вихід з ринку страховика та передачу страховиком страхового портфеля : Постанова правління НБУ від 29 червн. 2024 р., № 184. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0184500-23#Text>.

34. Про затвердження Положення про вимоги до системи управління страховика : Постанова правління НБУ від 27 груд. 2023 р., № 194. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0194500-23#Text>.

35. Про затвердження Положення про порядок формування страховиками технічних резервів : Постанова правління НБУ від 29 груд. 2023 р., № 203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0203500-23#Text>.

36. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 21 трав. 2024 р. № 3720-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3720-IX#Text>.

37. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою : Закон України від 09 лют. 2012 р. № 4391-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text>.

38. Про затвердження Положення щодо провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою : Постанова правління НБУ від 20 жовт. 2021 р., № 108. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0108500-21#Text>.

39. Про затвердження Положення про вимоги до структури власності надавачів фінансових послуг : Постанова правління НБУ від 14 квітн. 2021 р., № 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0030500-21#Text>.

40. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06 груд. 2019 р. № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.

41. Про затвердження Положення про встановлення вимог щодо забезпечення платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика :

Постанова правління НБУ від 29 груд. 2023 р., № 201. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0201500-23#Text>.

42. Про затвердження Положення про порядок підготовки та оновлення плану безперервної діяльності, плану відновлення діяльності та плану фінансування страховика: Постанова правління НБУ від 21 черв. 2024 р., № 74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0074500-24#Text>.

43. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11 січ. 2001 р. № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.

44. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14 груд. 2021 р., № 1953-IX / Відомості Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.

45. Ромаш Д., Зоря С. Медичне страхування в Україні. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Полтава, 09 листопада 2023 року). Полтава, 2023. С. 288–290.

46. Сосновська О. О. Страхування : навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.

47. Терещенко Т. Є., Заволока Л. О., Пономарьова О. Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях) : навч. посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 221 с.

48. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В., Зоря С. П. Напрями аналізу прибутковості діяльності страхової компанії. *Інфраструктура ринку*. 2024. Вип. 76. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/76_2024/15.pdf.

49. Фінанси страхових організацій : у схемах і таблицях : навч. посіб. / укл.: М.П. Федішин, Л.В. Попова, С.С. Кучерівська. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2023. 228 с.

Інформаційні ресурси

1. Асоціація страховий бізнес (АСБ) – об'єднання учасників страхового ринку України: веб-сайт. URL: <https://insurancebiz.org/>.

2. Державний комітет статистики України : веб-сайт. URL: ukrstat.gov.ua.

3. Кабінет Міністрів України (Урядовий портал): веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.

4. Ліга страхових організацій України (ЛІСОУ). : веб-сайт. URL: <http://uainsur.com/>.

5. Міністерство Фінансів України : веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.

6. Моторне (транспортне) страхове бюро України (МТСБУ) : веб-сайт. URL: <https://mtsbu.ua/>.

7. Національний банк України: веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>.

8. Національна асоціація страховиків України веб-сайт. URL: <https://www.nasu.com.ua/>.

9. Офіційні сайти страхових компаній України.

10. Ядерний страховий пул України: веб-сайт. URL: <https://nuclearpool.com.ua/about>.

11. Insurance Europe : веб-сайт. URL: <http://www.insuranceeurope.eu/>.

12. FORINSURER : веб-сайт. URL: <https://forinsurer.com/>.